

NWG-lezing op dinsdag 12 december 2023 door ornitholoog Henk van der Jeugd (Hoofd Vogeltrekstation, NIOO-KNAW, Wageningen)
(begin lezing 19.45 uur, zaal C 222, 2de verdieping, Forumgebouw, gebouw 102, Wageningen Campus).

Vogelgriep grijpt wild om zich heen

Henk van der Jeugd is ornitholoog en sinds 2009 hoofd Vogeltrekstation bij het Nederlands Instituut voor Ecologie (NIOO-KNAW). Hij studeerde biologie in Groningen, promoveerde in 1999 bij Uppsala University in Zweden op onderzoek aan brandganzen en werkte daarna als postdoc voor Oxford University. Van 2004 tot 2009 werkte Van der Jeugd bij Sovon Vogelonderzoek Nederland onder meer aan de rol van vogels in verspreiding van zoönosen. Bij het Vogeltrekstation coördineert hij het ring- en zenderonderzoek aan vogelmigraties en is hij ook betrokken bij het onderzoek naar vogeltrek en verspreiding van vogelgriep (Aviare Influenza, AI). Als lid van de Werkgroep AI-Impact adviseert hij terreinbeheerders over het monitoren, tellen en veilig ruimen van zieke wilde vogels.

Samenvatting:

Vogelgriep, veroorzaakt door Aviaire Influenza-virussen, komt van nature voor bij wilde watervogels en kan tot grote uitbraken leiden bij gehouden pluimvee. In 2003 werden veel pluimveebedrijven in de Gelderse Vallei en Brabant getroffen door een grote H7N7-epidemie, wat leidde tot massale ruiming. Sinds 2021 waart in Nederland de hoog pathogene H5N1-vogelgriep rond en is duidelijk dat er niet langer sprake is van een seizoenziekte. Vogelgriep is bijna jaarrond aanwezig en zorgt ook voor grote sterfte bij wilde vogels, zoals brandganzen, steltlopers, meeuwen en grote sterns. Ook mondiaal verlegt de H5N1-vogelgriep grenzen: het virus heeft dit najaar bijvoorbeeld de Galapagos-eilanden en de Zuidpool bereikt.

Van der Jeugd bespreekt de kenmerken, oorsprong en risico's van vogelgriep(varianten) en legt uit waarom het bijna tien jaar duurde voordat duidelijk werd dat trekvogels soms nieuwe virusvarianten over grote afstanden transporteren. Ook gaat hij in op de maatregelen die mogelijk zijn om deze virusziekte te voorkomen en bestrijden, zowel op pluimveebedrijven als onder wilde vogelpopulaties in het vrije veld. Goed monitoren is van groot belang omdat griepvarianten ook kunnen overspringen naar zoogdieren, inclusief de mens. En sinds Covid-19 weten we dat zo'n virusoversprong soms grote en zeer ongewenste gevolgen kan hebben.